

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
OFICIALĂ AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

DUMINECA
ADMINISTRAȚIA
EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Un nou Cuvânt al Sfântului Sinod

Multiplele primejdii, cari bat, mereu, la poarta Vieții românești și a viitorului Neamului, au prilejuit de o vreme ncoace puternice răscoliri de gânduri și de îndemnuri de legitimă apărare.

România întregă devine mai atentă și mai săruitoare întru a căuta calea mântuirii dinnaintea atâtor rele puteri, văzute și nevăzute, cari s'au asociat pentru a ni desființa Sufletul și Cultura, specific românești, și pentru a le înlocui, spre pierzarea țării chiar și spre zădărnicierea, momentană măcar, a Bisericii noastre, care stă, de pază și la muncă de veacuri, în slujba acestui Neam, prea mult legat la ochi, uneori și subminat de mulți, chiar și din proprii săi fii, inconștienți ori instrăinați.

În asemenea împrejurări, cu drept cuvânt și cu tari temeieri, s'a făcut auzit un nou cuvânt din partea Sfântului Sinod al Sfintei noastre Biserici, conștient de misiunea istorică a Bisericii noastre, ca și de propriile Sale rosturi în viața Neamului.

De astă dată, Sfântul Sinod s'a ridicat împotriva literaturii imorale și stricătoare mai ales a sufletului tineretului, nădejdea zilei de mâine, apelând la oje tăruiți de Dumnezeu cu talentul literar, să-l pună în slujba Bisericii și a Frumosului moral.

Acest organ s'a făcut în mai multe rânduri, în timpul din urmă, răsunet al acestor năzuinți de sufletească vindecare¹⁾ a Culturii și Vieții românești.

De data aceasta, ne rămâne să așezăm la acest cuviincios loc Comunicatul însuși Sfântului Sinod, pentruca și cititorii noștri să-l cunoască, după cuprinsul și importanța lui.

„Sănătatea morală a tineretului celui mai ales al neamului este greu primejduită de valul tot mai mare al unui scris nesănătos a cărui singură preocupare este să zugrăvească în culori cuceritoare cele mai urâte patimi.

Biserica ortodoxă, maica păzitoare a neamului în toate vremurile, privește cu îngrijorare la această înmulțire a scrisului care corupe, manifestare a unor suflete bolnave care și-au pierdut orice sentiment de rușine și de demnitate morală, orice scrupul de conștiință și orice tresărire de responsabilitate pentru efectele dezastruoase ale activității lor. Ea nu poate privi nepăsătoare cum se destramă sub influența acestei literaturi sufletul tineretului și prin el însași viața neamului.

Refugiul la argumentul, că prin acest fel de literatură se servește frumosul și arta pură, e nesincer. Viciul și perversitatea nu sânt frumoase, iar tulburările și stările sufletești ce le trezesc și le creiază în cetitori, sânt tot ce poate fi mai departat de starea de liniște și seninătate — cu adevărat desinteresată — în care se poate contempla frumosul.

Categoria frumosului, chiar dacă nu este una cu categoria moralului, nu-i poate fi nici opusă. Căci frumosul și binele, iradiază împreună cu adevărul, din acelaș soare al luminii și izvor al vieții, din plenitudinea Dumnezeirii.

Frumosul nu poate fi contra vieții, distrugător al rânduelilor eterne care o mențin, ci sau o înalță și o îmbogățește în senzuri, sau nu e frumos. Dacă totuși unii țin să numească frumos ceea ce distruge și aduce haosul, orice om cu judecată sănătoasă se va declara împotriva aceluia așa zis frumos și în favorul vieții.

Constatăm însă, mângăiați în suflet, că din diferite puncte ale societății românești s'au produs, în timpul din urmă, manifestări puternice de dezaprobare a acestui fel de scris. Biserica e alături de toți ceice luptă pentru stărpirea literaturii îndemnătoare la vicii, și pune la suflet tuturor fiilor ei, întregului neam românesc, să respingă produsele necuviincioase ale aceluia care nu știu sau nu vreau să folosească darul ce li l-a dat Dum-

1) În articolele prime din Numerele: 14—17 și 35.

nezeu spre ceva bun, spre contemplarea și lauda măririi Lui arătată în minunăția și frumusețea fără seamăn a creațiunii Sale.

Biserica — prin Sfântul Sinod — a desaprobat totdeauna scrierile necuviincioase și a dat adeseori îndemnuri fiilor ei de a se feri de ele. Deaceia, în continuarea acestei atitudini, Biserica îi face pe toți fiii ei băgători de seamă la multele ispite și păcate în care vor cădea ușor prin cetirea astor fel de cărți, primejduindu-și fericirea cea veșnică a sufletului.

Când dă acest îndemn și învățătură, Biserica nu face decât să reînnoiască și să aplice la o împre-

jurare a timpului de azi porunca a patra bisericască: „Nu cetiți cărți eretice!“ Căci mai mult decât eretice sânt unele din scrierile în care se laudă pe față păcatul și se iau în răs toate cele sfinte, până și Dumnezeu.

Dăm această povață din grijă ce o purtăm pentru mântuirea sufletelor și pentru soarta pământescă și veșnică a iubitului neam românesc. Iară pe scriitorii de talent îi rugăm să scrie despre lucruri, care — în formele artistice ale talentului lor — să fie educative pentru tineret, căci fără a avea în vedere și partea educativă — scrierile lor au un efect de distrugere.“

Specificul Românesc unit (?)

VI.

— „Ce se naște din pisică tot șoareci mănâncă“ —

Sătui de „furlile ladului“ și „spaimele“ prin cari trecuseră și mușcați rău de „șerpil“ catolicismului unguresc în curs de șapte decenii, Românii ardeleni dela sfârșitul veacului XVIII se desmeticeau încetinel. Războiul confesional, în Ardeal cel puțin, se potolise și Românii ajunseră la înțelegerea datoriei vremii: de a-și căuta rostul drepturilor politice printr'o apropiere de olaltă, cu o dublă înfățișare: petiția către Stăpânire (1792), semnată de cei doi episcopi ardeleni — Ioan Bob, unletul, care mai apoi s'a lăpădat de petiție, și Gherașim Adamovici, sârb și ortodox — și o apropiere sufletească, ce se remarcă și în rândurile preoțimei de rând.

Intr'o asemenea stare de spirit, rezultată din conștiința obștească a vremii, se putu proiecta, la 1797, în adunarea protopopilor ortodocși ținută în Sibiu, strângerea din nou a Românilor ardeleni sub aripile unei singure Biserici românești¹⁾. Vicarul ortodox Ioan Popovici și secretarul Aron Budai au și înaintat (1798) regulul cerere în acest senz. Dar toată treaba asta, cu consentiment unlet, însemna o încercare de tragere pe sfoară a ortodocșilor (cari ar fi devenit în acest chip, „creștini ai bisericii răsăritene de ritul grecesc ortodox adecă catolic“).

Și în părțile ungurene, unde bântuiseră în întreg cursul veacului XVIII vântoasele prigoanei unlete din partea episcopilor rom.-catolici din Oradea (fișpani — prefecți de județ — toto-

dată, o lungă vreme) ca și din parte administrației ungurești, se ivește un glas împăciuitor de pe buzele unui cleric român unlet, Nichita Horvat, canonic la Oradea. El tipărise, încă la 1797, în Viena, o „poslanie“ — carte de învățătură — „cu dreapte dovediri“, că „*neuniții, nici iritici (eretici) a fi, nici schismatici, mai ales în neamul românesc (!)*, a nu se putea aieve zice, să arată“²⁾

Iar Petru Maior ne spune că, pe vremea sa, „protopopii uniți, cari toți sunt învățați și întru științe teologice procopsiți“³⁾ cu hărnicia și cu cumpătul lor au stins urgia aceea între uniți și între neuniți care mai înainte se vedea a fi neînvinsă, cât acum *nu numai nu se gonesc*, nu se batjocoresc unii pe alții, ci încă cu prietenie frățescă petrec laolaltă, la îngropăciune, la maslu „și întru altele tocmeala duhovnicești și bisericesti se adună laolaltă, *cântă slujesc împreună*, fără de a se sfii unii de alții, ...numai cât preoții nu slujesc liturghie unui în biserica altuia, măcar că și aceasta am văzut-o făcându-se câteodată. Ce e și mai mult: fără osebire se ispoveduesc uniții mireni la preoți neuniți, și neuniții la preoți uniți; ba și înșiși preoții fac aceeași“⁴⁾

Dar această apropiere sufletească dintre Români — care stăgenea politica desbinătoare a împăraților dela Viena, politică așa de prielnică intereselor ungurești și așa de scumpă sufletului ultramontan dela Blaj și dela Oradea, potignit în limba de administrație și de predi-

¹⁾ A se vedea mai aproape la I. Lupas: *Studii, conferințe și comunicări istorice*, București 1928 pag. (389 - 405) O încercare de reunire a bisericilor române din Transilvania la 1798. — Acțiunea aceasta era susținută și de unieți, ca: Aron Budai, secretarul Consistorului ort. din Sibiu, Petru Maior și vicarul făgărășan Ioan Para. Ideia acestei reconcilierii s'o fi sămănat însuși P. Maior (Ibid. 394)

²⁾ Bibliografia românească veche. Tom. II. pag. 317.

³⁾ Învățătura și „procopsirea“ pe atunci, și la unieți, era pusă în slujba Neamului, nu în cea a intereselor străine.

⁴⁾ P. Maior: *Istoria Bisericii Românilor*. pag. 118.

că pe unguerește⁵⁾ — fu zădărnicită de episcopii dela Blaj (I. Babb, I. Leményi) și dela Oradea (I. Ignăție Darabanth, S. Vulcan, V. Erdélyi) trași de sfori împărătești pentru a continua războiul confesional și de a face, printre Români, proseliți, cu orice preț. Deaceea, împăratul dela Viena, prin numirea (1810) episcopului ardelean Vasile Moga, îi legă acestuia mâinile și picioarele, ca să nu se poată apăra de incursiunile proselitiste ale lui Ioan Babb și Leményi⁶⁾ iar pentru Arad, același împărat angaja pe Samuil Vulcan dela Oradea, ca agent „naționalist” printre Români, cu scop de a atrage la unație întreaga eparhie Aradului. Și cum o spuneam și în Senatul Țării, în vremea aceea ni-au fost furate 111 sate din Crișana și Banat, dintre cari singur S. Vulcan a rupt dela Ortodoxie 43 sate (15 din Bihor, 19 dela Arad și 9 din Banat)⁷⁾

Tenacitatea de oțel a politicii de Stat și setea de vampir a catolicismului ungueresc, pentru a suprima Ortodoxia românească, făcând din biserică unietă, din Ardeal ca și din părțile unguerene, o unealtă docilă, de vândută și miserabilă înstreinare a Românilor de către o-laltă. În acest mediu, asfixiant pentru gândul de reunirea Românilor, dădu și S. Vulcan marele său asalt catolicizant (1834-9), cu ajutorul tuturor brutelor administrației unguerești dela Arad și prin toate posibilele sălnicii medievale, reînviată⁸⁾; iar hotărârea, neprecisă și ea, luată de adunarea națională depe „Câmpia Libertății” de lângă Blaj (Mai 1848) cu privire la reconstituirea unității bisericești a Românilor într-o singură mitropolie, rămase un „pium desiderium” al vremurilor — viitoare.

Dar, până la acel fericit și fericitor moment de trezire religioasă și de cumișire politică a Românilor, iată-ne și astăzi despărțiți deo-laltă. Curat vorba mitropolitului Nichifor Theotoki din Cazan (Rusia), fost director (1763-5) al Academiei din Iași: „Cu vicleșug au plăsmuit lege nouă papipească, săracii țărani!.. Aceasta este dejghinare, iar nu unire, învederat semn înșelător, ce în Transilvania s’au aflat”⁹⁾

(*Va urma*)

⁵⁾ Dr. Gr. Ciuhandu: Ep. S. Vulcan și Gher. Raț, Arad, 1935, pag. 32—36; apoi în „Telegraful Român” (Sibiu) No. 28 - 29, din 1937, prezentând și documente nouă.

⁶⁾ Ei răpesc episcopii ort. ardeleni, în totat 168 sate (între a. 1782—1845) dintre cari numai sub episcopul Vasile Moga 124 sate. Icaș, Pușcariu: Propaganda unației în Rev. Teologică, din 1913, pag. 408.

⁷⁾ Desbaterile Senatului, 1928, pag. 1066.

⁸⁾ V. a mea: Ep. S. Vulcan și Gher. Raț, pag. 83 — 261; iar pentru Banat, pag. 305—334.

⁹⁾ C. Erbiceanu: Procanonul lui Petru Maior, Buc. 1894, pag. XVII.

Cuvântarea P. S. Sale Episcopul Andrei la deschiderea anului școlar al Academiei teologice

Rezumat de: *Mircea Albu.*

Un început de an școlar la o școală teologică, pare ceva asemănător cu punctul culminant, când preotul se pregătește sufletește, la prefacerea pâinei și vinului în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, în timpul Liturghiei. În sfânta Liturghie se preface pâinea și vinul; aici, în această instituție, se preface elementul uman în element ceresc. Fiecare an școlar este o apropiere a voastră spre cer, prin cunoștințele și perfecțiunea morală, pe cari o primiți între aceste ziduri.

Voiu exprima o dorință, ca Ierarh și în calitatea de conducător al oastei duhovnicești care-mi este mie încredințată, pentru preoția la care voi vă pregătiți.

Ce fel de preoți doresc să avem în această Eparhie, și ce fel de preoți să avem pe întreg păământul românesc?

Proa frumos a spus-o Părintele Rector, în cuvântul de deschidere. La I Corinteni (2.7) ni se vorbește despre înțelepciunea lumii și despre cea a lui Dumnezeu.

Voi sunteți chemați să propovădușiți înțelepciunea lui Dumnezeu, care luminează. Dar cu toate acestea, nu doresc să am numai preoți filozofi. Teologia e o știință, pe care trebuie s’o asimilezi. Ceeace doresc eu dela voi e sufletul asimilat cu înțelepciunea dumnezească.

Oamenii din parohii, astăzi, nu sunt dispuși să asculte predici filosofice cari sunt trecătoare, ci predici care încălzesc sufletul și le dau mângâiere. De aceea, înainte de toate, tu, ca preot, să ai un suflet cald.

Voi să fiți preoți plini de Duhul Sfânt, cari ați asimilat înțelepciunea Dumnezeiască.

În viață, și eu am avut mult sbucium sufleteșc. Multă vreme m’am atașat filosofiei în ceeace privește teoria despre cunoașterea lui Dumnezeu. M’am atașat științei, dar totul a fost în zadar. A dat Dumnezeu să aflu deslegarea, în sf. Scriptură. La I. Ioan (4.16) am găsit ce este Dumnezeu: „Dumnezeu e iubire și cine rămâne în iubire, rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în el”. Aceasta e explicarea cea mai naturală și cea mai accesibilă tuturor despre Dumnezeu.

Prin filosofie nu poți ajunge la o cunoștință deplină despre Dumnezeu. Dumnezeu oamenilor de știință ar rămâne departe de noi. Dumnezeu iubirii însă este aproape de fiecare din noi. Trebuie să trăim în Dumnezeu, fiindcă „dela El, prin El și spre El sunt toate”. (Rom. 11.36).

Pe de altă parte, preoția e „slujirea împăcării”, precum o spune Apostolul la II Corinteni (5.16) „Dumnezeu ne-a împăcat cu Sine prin Iisus Hristos și ne-a încredințat slujba împăcării”. Toată această chemare a preotului, are o singură temelie: jertfa depe Golgota. Dacă n’ar exista jertfa de pe Golgota, n’ar exista preoția. Ea este temelia, ea este stânca pe care stă preoția.

Dacă înțelegeți și porniți cu aceste, știți încotro mergeți.

Ce calități trebuie să aveți?. *Credincioși* lui Iisus Hristos. La I Cor. (4,13) se spune, cum trebuie să fie un preot. Să fim „priviți ca niște slujitori ai lui Hristos și ca niște ispravnicii ai tainelor lui Dumnezeu”. Preotul să fie credincios în lucru încredințat lui, și nici decum un năimț.

Preotul trebuie să fie păstorul care-și pune sufletul pentru turma sa.

Dacă nu reușiți înseamnă, că nu sunteți credincioși, ci năimți.

Preotul trebuie să fie *curat*. Ai să răsfrângi în lumea aceasta lumina cerului, iar în sufletul tău să ardă neconținut harul lui Dumnezeu.

Idealist-vizionar. Noi petrecem veșnic în cer cu gândul nostru. Noi vedem idealul înaintea tuturor oamenilor. Preotul trebuie să fie totdeauna neînfrânt. Piedicile din viață nu sunt decât niște simple accidente. Niciodată să nu fii pesimist, ci idealist.

Îndeplinind aceste însușiri, atingeți tipul preoților pe care-i doresc.

Dacă ajungeți să inflgeți plugul în ogor, nu ră mâneți simpli teoreticieni, ci frământați sufletul neamului nostru românesc în evanghelia lui Iisus Hristos.

Sufletul neamului e primejduit prin elemente păgâne, anticreștine, cari caută să ne destrame atât sufletește, cât și din punct de vedere național. Ca viitori preoți, trebuie să feriți acest suflet, să nu alunece dela Hristos. Mai dați-vă seamă că în parohii, *aveți să fiți și inițiatori de fapte și acțiuni*, care până azi nu se arată.

În toate părțile e o stagnare. Sufletește, poporul trăește într'un marasm și nici decum o viață ideală. Nicăeri, nici o inițiativă să-l transforme sufletește și materialcește.

Faceți vă apostoli în aceste inițiative, chiar și în cele materiale.

Cu ocazia vizitelor canonice am observat, că la noi nu este dezvoltat cultul pentru cei morți. Mormintele și cimitirile sunt neglijate nu numai la sate, ci chiar și în Arad. Dacă Bunul Dumnezeu mă va ține până în primăvară, voesc ca împreună cu voi, cu sapa și lopata în mână să aducem în ordine cimitirele din Arad.

Iată o altă latură a vieții voastre preoțești. Pe lângă preotul ideal să fiți și preotul faptelor și al inițiativelor.

Aceste calități le doresc dela voi, iubii mei. *Să chibzuți, să judecați și sufletește să le asimilați*, pe când vă voi împărtăși darul hirotoniei.

Să ne cunoaștem și într'un gând să mărturisim. Bunul Dumnezeu să vă lumineze și cu toji să ne ridicăm sufletele spre cer, zicând :

„Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule și Duh drept înnoește întru cele din înuntru ale mele”.

Congresele religioase mondiale din Anglia

de prof. Vintilă Popescu II.

La Oxford.

Dela ședința delegației Bisericii ortodoxe române, amintită în articolul precedent și până la prezentarea noastră în Oxford s'au produs unele schimbări. P. S. Irineu Târgovișteanu renunțând, a fost delegat în lo-

cul P. S. Sale, P. S. Vasilie al Caransebeșului, care de asemenea nu s'a putut deplasa în Anglia. În asemenea condițiuni s'a schimbat și caracterul delegației noastre, într'o misiune cu caracter informativ.

În ziua de 12 Iulie, când s'a deschis congresul, ne-am întâlnit în Oxford patru delegați: Cuv. Arhim. I. Scriban, d-nii prof. V. Ispir, Șerban Ionescu și cu mine, iar din partea grupului tineretului, Pr. Victor Popescu și d-ra Iliescu. În urmă a apărut și Pr. H. Găldău, ca ziarist, atașându-se grupului tineretului.

Ședința festivă de deschidere a congresului s'a ținut sub președenția arhiepiscopului de Canterbury, primatul Angliei, în teatrul Sheldonian.

Când priveam delegații celor 45 de națiuni, reprezentând 90 de biserici și confesiuni creștine, pornind din colegiile medievale ale Oxfordului spre istorica sală Sheldoniană, proiectat pe zidurile antice se înfățișa înaintea ochilor tabloul crizei catastrofale în care este lumea. Iată pe conducătorii Chinezi, Francis Wei, președintele universității centrale chineze, laolaltă cu Paul Susumu Nishida din Japonia, în momentul în care armatele lor se luptau aproape de Peking. Înbrăcat în purpură, doctorul Azariah, episcop de Dornacal din India de Sud, însoțit de un tânăr student indian, simbolizează vasta masă de oameni — a șeasa parte din rasa umană — în care civilizațiunea Apusului a injectat fermentul progresului și în care se dezvoltă rapid o comunitate creștină recrutată din milioanele opresate, făcând o ruptură chiar în puternicul Hinduism. Apoi vine tânărul patriarh al Bisericii Asiriene, șeful spiritual și temporal al acelui popor vechiu, care în timpul războiului și de atunci încoace a fost continuu alungat de Turci către Rusia, de Ruși către Iran, din Iran către Irak, unde este acum, măcelărit de către Arabi. Imbrăcați în reverenți negre, apar prelații ortodocși. Dr. Germanos, mitropolit de Thlathyra, episcopul Serafim al bisericii ruse în exil, episcopul Irineu de Novi-Sod din Jugoslavia, mitropolitul Dionisie din Varșovia, mitropolitul Ștefan din Sofia și mitropolitul Antonios Politis din Atena, reprezentând națiunile unde Biserica și Națiunea au fost una, însă azi comunismul le sapă la temelie, în contrast cu laicii americani unde bântue civilizația materialistă mecanizată. Gânditor și calm trece arhiepiscopul de Upsala din Suedia, Dr. Erling Eidem, purtând idealul lui Söderb'om inițiatorul acestei asociațiuni, urmat de neliniștitul profesor Sergius Bulgakoff, care, pe vremuri, ca profesor de Științele economice în Moscova, profesia principiile marxiste, va arăta acum în cursul acestui congres, că nu materia ci spiritul este adevărata realitate!

Vin apoi teologii, ca episcopul-patriarh Dr. G. A. Prochazka din Praga, prof. Ștefan Zankov dela universitatea din Sofia, prof. Alivisatos și Batsiotis din Atena, Christophoros, mitropolit de Leontopolis, Alexandria, Dr. Emil Brunner dela univ. Zürich, prof. Henri Clavier din Montpellier, Dr. E. Strohl din Strassburg, prof. F. Fischer din Viena, Dr. Adams Brown și H. P. Duson, profesori la Seminarul Teologic din New-York, cum și alți teologi din toate unghiurile pământului, pe care-i voiu aminti însă cu alte împrejurări.

Cuvântul Arhiepiscopului de Canterbury

După ce zice câteva cuvinte de binevenit delegațiilor, arhiepiscopul de Canterbury spune:

„Astăzi se produc, în viața popoarelor lumii, schimbări atât de profunde, încât ele nu pot fi com-

parate decât cu timpurile căderii imperiului roman sau cu Renașterea ori cu Reformațiunea. Într'un astfel de timp și împrejurări, ne-am adunat ca să chibzuim la olaltă locul și rolul ce trebuie să-l aibă azi Credința și Biserica creștină. Dacă secolul nostru are caracterele lui triste, arată însă și un alt caracter îmbucurător și plin de speranțe: acela al tendinței spre o unire creștină. Sunt sigur că în inima tuturor, este un a-dânc regret că Biserica Romei stă de o parte, iar Biserica din Germania a fost împiedecată de a-și trimite delegații. Simțim lipsa lor, că ei ar fi adus o știință vastă și o credință puternică. Sunt sigur, însă că frații noștri din Germania sunt cu noi în spirit, iar simpatia noastră este cu ei și cu toți aceia, cari luptă din răsuputeri, ca să mențină libertatea Bisericii lui Hristos și să proclame, nestingheriți, Evanghelia Lui.

Noi, cari ne-am adunat aici, suntem convinși că singura putere care poate birui este 'Evanghelia' lui Hristos și împărăția lui Dumnezeu. Inșă nu este suficient numai să mărturisim această convingere, ci mai întâi trebuie să știm: ce înseamnă Evanghelia împărăției lui Dumnezeu și apoi s'o aplicăm la situația actuală a lumii așa cum este, la problemele, ideile și idealurile, cari se ridică în mintea oamenilor de azi. Evanghelia este, în sine, neschimbabilă, însă modul de a o prezenta lumii variază după împrejurări. Propoveduirea ei, în veacul al 20-lea, nu poate fi aceeași cu cea din sec. IV-lea, pentru că viața este alta.

Știu, că veți încerca această nouă prezentare a Evangheliei, nu în spirit negativ sau de critică, ci într'un spirit pozitiv și constructiv. Nu este timpul să criticăm și să combatem răul, ci să discernăm și să liberăm bunul de răul care-l sufocă. Este adevărat, că astăzi Creștinismul este atacat mai subtil de cât în oricare altă epocă, dar nu există o ocaziune mai nimerită de a înfățișa adevărul creștin ca cea de azi, căci există mișcări cari s'au dovedit capabile de a stârni loialtate, sacrificiu de sine și beneficii pentru societate, cari, deci, nu pot fi cu totul rele. Noi trebuie să vedem: ce este și ce nu este în ele compatibil cu creștinismul și ce poate învăța Biserica lui Hristos dela ele. Trebuie, deci, să încercăm a scoate grăul din pleavă și să adunăm grăul în hambarele împărăției lui Dumnezeu, iar pleava s'o ardem.

Și care este baza încercării noastre? Nu este alta decât realitatea creștinismului, că Dumnezeu a intervenit în viața omului și s'a descoperit în Nașterea, Viața, Moartea și Învierea lui Iisus Hristos. Și dacă această credință, mai presus de deosebiri, poate să adune și să fie loialtă pe toți cei cari o mărturisesc într'o unitate activă, atunci ea se dovedește o putere mare. Nu este oare mâna Provenienței Divine, că de aici veți merge la Edinburgh? Noi așteptăm dela Edinburgh: 1) O formulare a credinței, care să se unească în munca de a îndrepta răul din lume, și 2) Dacă nu cumva s'ar putea găsi o modalitate, care să împace atât trecutul cât și prezentul, prin care ramurile despărțite ale Bisericii creștine s'ar putea uni într'un singur trup, ca să poată împărtăși lumii puterea deplină a Credinței creștine.

Dar oricare ar fi rezultatele dela Oxford și Edinburgh ele nu trebuiesc lăsate în aer, în regiunea rapoartelor sau cărților, ci ele trebuiesc aduse în cugetele și viața creștinilor. Singurul lucru ce poate sta împotriva forțelor, cari minează ordinea creștină în lume, este vitalitatea spirituală a Bisericii creștine. Nu este

deci de ajuns să ne adunăm și să discutăm, ci să căpătăm un entusiasm practic, un ideal de a propovedui învățătura lui Hristos, în colțul de pământ unde El ne-a pus".

(Va urma).

Dogma răscumpărării

După mitropolitul Antonie al Chievului

Traducere de Pr. A. Cuznețov

VII

La sfârșit Ap. Pavel spune despre Hristos cu cuvintele lui Isaia (Rom. 10,21): „Toată ziua am întors mâinile mele peste norodul cel neascultător și împotriva-grăitor”.

Sângele curățitor, crucea mântuitoare, culle aducătoare de viață, rănile lui Hristos: toate aceste expresii și icoane, cari produc (în epistolele Apostolilor și în scrierile părinților bisericești) senzul comun al suferințelor răscumpărătoare ale lui Hristos, aici se lasă drept cele mai impresionante momente din jertfa Lui mântuitoare, de îndurarea Lui, mai ales pe Sf. Cruce; asemenea *culle, buretele, sulitele.* Noi, desigur, suntem departe de a susținea cu insistență, că suferințele fizice ale lui Dumnezeu, în special răstignuirea și moartea Lui, au exclusiv numai acea însemnătate, de a da credincioșilor posibilitatea să înțeleagă suferințele Lui sufletești. Probabil că, în baza legăturii sufletului cu trupul, aici se ascunde un înțeles mai adânc, mai tainic, dar la tot cazul din punct de vedere al monizmului moral, răstignuirea lui Hristos și moartea Lui nu e lipsită de însemnătate în ceea ce privește mântuirea noastră, pentru că, umilind ea pe oameni, le atribuie și lor oarecare parte din jertfa răscumpărătoare și introducându-l în dragostea către Hristos, devine pentru ei și pentru toți mântuitoare.

Ni-s'ar putea replica astfel: „Se prea poate, că toate cele spuse, să nu fie departe de adevăr; dar noi nici când, mai înainte, așa ceva n'am auzit și nici măcar nu ni-am aproplat de înțelesul și senzul citatelor evanghelice și apostolice utilizate de Dta; iar din Sf. Părinți noi chiar nici n'am cettit. Dar, oare, nu vă este o îndrăzneală prea mare să ne atingem de tainele Dumnezeiești, căci scris este: „Nu știe nimeni cecece este a lui Dumnezeu, decât numai Duhul lui Dumnezeu”; nu te înțelepțești, oare, mai mult decât se cuvine?”.

Înainte de a da răspunsul esențial la asemenea nedumeriri, ținem de datorla noastră a sublinia, că ea e nefondată, căutând sprijinul în cuvintele aduse ale Ap. Pavel. Această expresie se traduce așa: „Nu vă gândiți despre voi (iar nu despre Dumnezeu) mai mult de cât trebuie să vă gândiți”. (Rom. 1,23); și mai departe, în loc de explicare, continuăm după textul Apostolului (1 Cor. 2,10): „Iar nouă ne-a descoperit Dumnezeu prin Duhul Său, iar noi n'am înțeles duhul lumii, ci Duhul lui Dumnezeu, ca să știm cele ce sunt dela Dumnezeu dăruite nouă”.

Cu un cuvânt: aici reese înțelesul tocmai contrar celui ce se impune acestui text în manualele școlare. Traducerea rusească a T. N. a introdus o notă, care schimonosește înțelesul textului: „despre aceasta trebuie să judecăm în senz spiritual”, în loc să înțelegem: „să cercetăm în senz spiritual” (*авъспиритуа*). Sf. Ioan Damaschin, vorbind de neputința de a pătrunde în Dumnezeire, încheie: „Dumnezeu ni-a descoperit nouă despre El tot cecece e necesar pentru

mântuirea noastră și a ascuns tot ce este în afară de aceasta”.

Mântuirea noastră este o perfecționare a noastră, conștientă, și o comunione cu Dumnezeu. De aceea adevărurile revelației trebuiau să fie legate de experiența noastră internă și nici de cum să rămână o taină cu totul nefițeleasă.

Sunt convins, că explicarea adevărului răscumpărător e expusă în consonanță cu învățătura Bisericei, dar sunt și mai convins de infailibilitatea Bisericei. Dacă se găsește să-mi dovedească cineva, că explicarea mea este în contradicție cu învățătura Bisericei, atunci eu aş abdice conștient de părerea mea la dogma aceasta.

Întru cât nimeni nu mi-a dovedit și cred că nimeni va dovedi aceasta, rămân în vechea mea convingere, că explicarea propusă de mine este în perfectă armonie cu Sf. Scriptură și Sf. Tradiție, iar nouăteea ei, aparentă, constă numai în aceea, că ea expune învățătura Bisericei în limbă, expresii și noțiuni pozitive, în acord cu senzul dogmei analizate împreună cu alte adevăruri fundamentale ale credinței.

Redacțional: Am publicat studiul de față, nu numai pentru ca să încurajăm laudabilele ostenețe ale părintelui traducător, rus de origine, care și-a dat multă silință la traducerea acestui studiu dificil după natura lui, ci și pentru ca să dăm prilej cititorilor noștri, de a cunoaște două lucruri: una din lucrările mitropolitului Antone, odinioară al Ch'evului, și felul de cogitare teologică după un alt calapod decât cel obișnuit până aci.

Se vor fi strecurat, poate, pe ici-colo, oarecari imprecisiuni de limbă, cu prilejul traducerii, cu toate acestea, mulțumim părintelui A. Cuznețov, colaborator de aci încolo al nostru. Dar, și în afară de aceasta, ne păstrăm toată rezerva față de concepția și interpretările autorului cu privire la expunerea Doctrinelor despre Răscumpărare. Ceeace doream, deasemenea, să se știe.

Sfințirea Bisericii din Timișoara-Mehala

Comunitatea noastră bisericască din Timișoara a îmbrăcat haina bucuriei, în ziua de 10 l. c. din prilejul, că noul locaș dumnezeiesc s'a sfințit și s'a destinațiunii sale.

Încă din preseară, când a sosit în localitate și P. Sf. Sa Episcopul Andrei însoțit de păr. diacon ceremonial Dim. Dărău, s'au început lucrările obișnuite: serviciul vecerniei mici și mutarea obiectelor liturgice în noua biserică. Aici fiind de față și P. Sf. Sa, s'a săvârșit sobornicește, slujba privegherii, în frunte cu P. C. Protopop Dr. Patrachie Tiucra, asistând pe lângă parohii locali pr. Virgil Popovici, pr. Pavel Ardelean și alții mai mulți preoți din ținutul Timișorii. Cu diacon, a slujit și C. Sa păr. Alexandru Bocșanu din Timișoara, ales protopop al Vingei.

Cu acest prilej Prea Sf. Sale i s'a făcut, din partea Părintelui Virgil Popovici, obișnuita dare de seamă despre decursul lucrărilor, începute încă acum doisprezece ani cu punerea și sfințirea pietrii fundamentale, în prezența Majestaților Lor Regele Ferdinand și Regina Maria și a mai multor sfințici

de atunci ai Tronului. Darea de seamă încadrat și jertfele mai mul decât mari, bănești, cu cari Administrația politică a județului ca și a municipiului, până la actualii conducători: d. prefect Dr. D. Nistor și d. primar Augustin Coman a reușit să deie municipiului Timișorii și Bisericii noastre în general, un impunător nou monument. Au fost semnalate de cuvântor și jertfele altor cinstitori de biserică, precum și mulțumita adusă tuturor jertfitorilor împreună cu bucuria obștească.

Prea Sfinția Sa ascultând darea de seamă, a răspuns mulțumind și din a Sa parte, lui Dumnezeu și tuturor jertfitorilor, cu ban și cu osârdia lor, pentru încununarea acestui lucru a lui Dumnezeu.

A doua zi s'a săvârșit însuși actul sfințirii bisericii după rânduiala obișnuită, din partea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop eparhial, împreună lucrând și Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Dr. Nicolae Popovici al Orăzii, sosit la Timișoara încă din preseară însoțit de vicarul său P. C. Părinte Cornel Magieru și diaconul ceremonial Ioan Dinu dela Oradea.

La slujba arhierască au luat parte alături de cei doi Prea Sfințiți Părinți, membrii din suitele lor, între cari dela Arad sosise dimineață părintele consilier eparhial Dr. Gh. Ciuhandu.

Biserica din Mehala deși încăpătoare a fost arhiplină de credincioși, ocupând primele locuri reprezentanții autorităților, Armatei și Cultelor și alți onorați.

La priceasnă P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei a cuvântat despre ideea creștină a pocăinței, cu consecințele ei de curățirea și sporirea vieții duhovnicești, pe care a adus-o în legătură cu datorile de acest fel ale celorce d'aci încolo cu asemenea propusuri vor cerceta acest lăcaș dumnezeesc.

Sfârșindu-se dumnezeiasca slujbă, Prea Sfințiile Lor împreună cu însoțitorii, — luând o mică gustare la casa părintelui paroh Virgil Popovici, au pornit spre Arad, iar localnicii și oaspeții lor au rămas la masa comună ce li s'a servit.

Timișoara-Mehala s'a înnoit și înfrumusețat cu un monument material, traicnic peste multe-melte veacuri viitoare. Urăm aceleași comunități și spornicie, la fel, și în cele duhovnicești!

Despre ce să predicăm?

17 Octombrie. Duminică XXI după Rusalții. (Matei 13. Marcu 4 Luca 8.) Pilda „Semănătorului” este una dintre cele mai cunoscute. Este chiar cea dintâi spusă de Mântuitorul și lămurită de El însuși. Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu; pământul pe care cade, e inima omului; semănătorul este Iisus Hristos care și azi lucrează prin aleșii săi, cari samănă în lume cuvântul adevărului.

Sămânța este una singură pentru tot ogorul. Evanghelia este una singură pentru toată lumea. Cu toate acestea, nu toată lumea aduce acelaș rod. Firește că pentru aceasta nu-i vinovată sămânța. Vom vorbi azi numai despre sămânța căzută între spinii. Cănd despre această sămânță nu trebuie să ne închipuim că spinii vor fi fost mari de tot, deasupra pământului.

De erau așa, plugul nu putea trece peste ei, iar omul nu seamănă decât unde-l arat. Spinii erau adânc în pământ, erau rădăcini cari au răsărit și crescut împreună cu grâul, luându-i acestuia hrana; mai târziu oco-perindu-l, iau luat lumina, căldura și aerul.

Așa se întâmplă și cu mulți oameni. Cuvântul lui Dumnezeu pătrunde în inima lor, iar acolo mai la adânc sălășluiește păcatul. Astfel ajung împreună în inima omului două lucruri care nu se potrivesc; adevărul lui Iisus Hristos și păcatul. Acesta din urmă soarbe însă puterea de încolțire a cuvântului divin și crește până ce o înăbușe cu totul.

Cum se numesc aceste păcate? Grijiile lumii acesteia, înșelăciunea bogățiilor (Matei) multe alte poște (Marcu) plăcerile vieții acesteia (Luca).

Spinii n'au împiedecat ca sămânța să fie aruncată între ei, au împiedecat o însă de a aduce rod. Nu zicem deci, că cine are în inima lui acești spini — grijiile lumii, înșelăciunea bogățiilor, plăcerile vieții și alte multe poște — ar fi pe față vrășmaș al lui Dumnezeu, afirmăm însă cu tărie, că acești spini înăbușe credința și nu o lasă să aducă rod. Numai astfel se explică fînța atâtor creștini numai cu numele.

Iubite creștine, dacă plugul cuvântului Dumnezeesc străbătându-ți inima a scos la iveală rădăcinele spinilor cari sunt în tine, nu le ascunde iarăși în pământ — în inima ta — ci adună-le și le arde cu focul dragostii lui Hristos, pentru ca sămânța cuvântului Lui să poată da ca rod o viață nouă și plăcută lui Dumnezeu.

24 Octomvrie. Dumineca XXIII după Rusalii. (Luca 8₂₆₋₃₀) Nu este greu de cunoscut că starea oricărui om, care nu a ajuns la o credință lămurită și tare și prin aceasta la o schimbare a vieții în sensul cuvântului divin, nu se deosebește prea mult de starea îndrăcitului din Evanghelie.

Ce vedem la acest om? Că rupea tot și haine și lanțuri, că nimeni nu-l putea domoli, că singur își producea răni pe trupul său, că răcnea cât îi ținea gura, că nu locuia în case ci în locuri ascunse și necurate.

Iubite creștine! Educația pe care ai primit-o, mulțimea sfaturilor bune ce ți s'au dat, sunt haina care să te apere de rele și primejdii în viață. N'ai spintecat tu niciodată această haină? Poruncile lui Dumnezeu trebuiau să fie lanțul care să-ți lege gândul, limba, ochiul, mâinile și picioarele dela făptuirea răului. N'ai rupt tu niciodată acest lanț? Invățătura pe care ai primit-o în școală, pildele pe cari le ai văzut cu ochii, păcăniile proprii, trebuiau să te domolească, să te înfrâneze. Te-au înfrănat?

Nu ți-ai rănit de-alătea ori singur trupul și sufletul cu felurite păcate? N'ai săvârșit oare în ascuns lucruri de cari trebuia să-ți fie rușine? De câteori n'ai pășit în locuri murdare, părăsind curățenia căminului tău, depărtându-te în aceeași vreme și de calea care duce la Biserică, casa tatălui ceresc?

Aceasta este starea omului înainte de a primi pe Hristos și rămâne în această stare, pregătindu-și singur osânda vecinică, dacă mai ales întâmpină pe Iisus — când vine la el — așa cum la întâmpinată omul din ținutul Gadarenilor.

Să primim pe Hristos cu bucurie, căci viața trăită după pilda vieții Lui, nu-i o pierdere a libertății ci o ieșire din lanțurile robii păcatului. Jugul lui Hristos este bun și sarcina lui ușoară.

Cronică

Alba-Iulia, cetate de slavă a Neamului românesc, a fost în ziua de 14 Octombrie, martoră la puternice tresăriri ale Vieții românești. În prezența Regelui Carol al doilea, a membrilor Guvernului țării, fiind de față Clerul românesc înalt și foarte multă lume românească, s'a desvelit monumentul eroilor-martiri *Horia, Cloșca și Crișan*, în cadru mai mult decât impunător. Sărbătoarea aceasta, — de sfințirea și inaugurarea monumentului, la care a slujit Prea Fericirea Sa Patriarhul *Miron*, și alți Chiriarhi și a cuvântat și I. P. Sf. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* — a răscolit amintiri ale trecutului, a încununat cu recunoștință o supremă jertfă pilduitoare și a creiat impulsuri pentru datorii de urmat din partea oricărui bun român. Inregistrând serbarea deși numai sumar, aducem întreg tributul nostru de pioasă recunoștință către memoria martirilor luptători pentru *Dreptatea și Legea românească*.

Bibliografie

I. Petreuța, Rugăciunile pentru cei morți. (Extras din „Legea Românească” No. 16—19). Oradea, Tip. Diec. 1937. Pag. 22. Prețul?

Este a doua încercare a P. C. S. Păr. Dr. Ioan Petreuță, prof. la Acad. teol. din Oradea, după prima: „*Judecata Particulară*”, semnalată de noi, aici, la timpul său (1935). Autorul caută, ca și altădată, să precizeze anumite chestiuni dogmatice, cari se cer lămurite cu mai multă precizie, fiindcă, pe de o parte ele nu figurează nici chiar în manualele de Dogmatică mai bune în extinderea ce li se cuvine, iar pe de altă parte, n'au fost precizate de biserică așa cum ar fi trebuit și cum au fost altele de aceeași însemnătate, nefiind nicidecum, din partea nimănui obiect de acerbe combateri. De cele mai multe ori, ele au fost și sunt susținute numai ca și consecințe legate strâns, în nex cauzal, de alte chestiuni dogmatice bine precizate.

Studiul cu titlul de mai sus este susținut prin temeluri din practica Mântuitorului, a ss. Apostoli a ss. Părinți, apoi pe sf. Scriptură a V. și N. Testament, pe sf. Tradițiune și mai ales pe practicile liturgice de aproape două milenii. Se lămuresc apoi o mulțime de întrebări legitime și pentru mulți, nedumerite, în legătură cu rugăciunile pentru cei morți și cu efectul acestor rugăciuni. Iată câteva astfel de întrebări-probleme: Efectul rugăciunilor noastre se extinde peste toți morții, sau nu? Pot rugăciunile noastre să ajute celor cari — păcătoși de moarte — au murit în diferite accidente, și deci n'au mai avut în viața aceasta timp de îndreptare? Cum se împacă învățătura despre efectul rugăciunilor pentru cei morți cu citatul dela Lc. 16,26, unde aflăm că iadul și raiul sunt despărțite printr'un abis de netrecut? Și multe altele.

R-comandăm cu multă plăcere și bucurie tuturor cititorilor noștri — mai ales preoților și studenților în Teologie — prețioasa broșură a P. C. S. Păr. Prof. Dr. I. Petreuță, a cărui hărnicie nădăduim că nu va conțeni.

(pd.)

Informațiuni

P. Sf. Sa Părintele Dr. Nicolae Popovici, episcopul Orăzii, întorcând dela sfințirea bisericii din Timișoara-Mehala, s'a oprit cu vicarul și însoțitorul Său, P. C. protopop Cornel Magieru, la Arad, fiind oaspeți ai Prea Sfințitului nostru, până a doua zi când au plecat la Oradea.

Doi dintre preoții eparhiei noastre au fost cinstiți prin înv. tarea de a ocupa catedre la Academia teologică din mitropolia noastră. Și anume P. C. Sa păr. Ilarion Felea din Șega, la catedră de Dogmatică în Cluj și P. C. Sa păr. Gheorghe Cotoșman din Jimbulea, la catedră de Istorie bisericească în Caransebeș. Numiții și-au exoperat, pentru durata anului școlar în curs, convențele concedii, îngrijindu-se de suplinitori pe durata absențelor intermitente.

Poșta Redacției

Pr. P. B. În chestii bisericești, organul eparhial e îndreptățit să primească informații dela Cucernicii preoți. Peste știri sosite cu întârzieri, mai ales după ce evenimente am luat act — cum a fost deja cazul — trecem la ordinea de zi, fără puțința de revenire. Și mai puțin reproducem știri din alte organe de publicitate. E chiar de dorit: Cucernicii preoți să ne trimită informații, dar momentan, până ce vestea nu se prea învechește.

Prefectura Județului Timiș-Torontal: Serviciul Financiar. Din Buletinul județului Timiș-Torontal, No. 22—1937, pag 15.

No. 10888—1937.

Obiect: Scutirea sesiunilor parohiale de plata taxelor comunale.

Dlor Pretori, tuturor primăriilor comunale.

Vă comunicăm mai jos ordinul Ministerului de Interne, Direcțiunea Adției No. 12030—1937 spre știre și conformare.

Copie: România Ministerul de Interne, Direcția Administrației Locale No. 12030 din 15 Aprilie 1937. Domnului Prefect al Jud. Timiș-Torontal.

Consiliul Eparhial Ortodox Român Cluj, prin adresa No. 2197—1937, ne aduce la cunoștință, că sunt cazuri unde, atât preotul după sesiunea parohială cât și biserica după sesiunea bisericească, sunt impuși în comune, cu impozite suplimentare comunale și impozite suplimentare pentru construcții de școli, deși venitul sesiunilor parohiale formează parte integrantă din salariul preotului, conform legii din 1934.

Ca bisericile fiind instituții de cultură și cu venituri foarte modeste, sunt îndreptățite la ajutoare din partea comunelor în baza legii administrative și cere ca, comunele să scutească averile parohiale de impozitele suplimentare.

Recomandându-Vă cererea de mai sus a Consiliului Eparhial ortodox-român, Vă rugăm să binevoiți a dispune.

p. Ministru: ss Ștefan Bungețianu.

Director: ss indescifrabil

Timișoara, la 7 Maiu 1937.

pt. Prefect: Dr. Ionescu Șeful serviciului: Bobei

Publicație de licitație

Parohia din Leauș, în baza ordinului Ven. Cons. Eparhial No. 6583 | 1937, publică spre cunoștința generală, că în ziua de 28 Octombrie 1937 la orele 11 a. m. vinde spre exploatare, din pădurea bisericii, 6000 metri lemne de foc.

Licitația se va ține la Școala primară din loc, în mod verbal. Prețul de strigare la metru s'a fixat la 35 lei.

Intrucât, prima licitație va fi fără rezultat, se va ține din nou, fără altă publicare în ziua de 2 Noiembrie 1937 orele 11 a. m.

Condițiunile generale și speciale de vânzare și exploatarea se pot vedea în orele oficioase la oficiul parohial Ort. rom. Leauș și la Ocolul silvic din Baia de Criș.

Leauș la 10 Octombrie 1937.

Consiliul parohial.

CONCURS

Conform hotărârei Veneratului consiliu Eparhial No. 6588,937, îndeplinirea postului de capelan, temporal cu drept de succesiune pe lângă parohul Ion Popovici, din Berechiiu Protopiatal Ineu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela apariția în „Biserica și școala“.

Venitele împreună cu acest post sunt următoarele:

1. Uzufuctul întregel sesiune parohiale de 32 jugăre pământ arabil.

2. Stolele și birul legal, care se induce în concurs din oficiu.

3. Folosința casei parohiale.

4. Salarul întreg dela Stat rămâne parohulul Ioan Popovici.

5. Toate dările către Stat și comună după sesiune și casa parohială și întreg beneficiul parohial le va suporta capelanul ales.

6. Alesul va predica regulat în biserică și va catechiza în toate școlile primare din comună, fără alte remunerațiuni.

7. Va conduce oficiul parohial și va face toate socofile regulat în fiecare an, la timp.

8. Va îndeplini toate funcțiunile din parohie.

Parohia e de clasa III. Cei ce doresc a reflecta la acest post se vor prezenta într'o duminică sau sârbătoare în timpul concursului la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie. Cererile de concurs însoțite cu documente necesare adresate consiliului parohial din Berechiiu se vor înainta Prea Sf. Sale Păr. Ep. Dr. Andrei Magier în termenul concursual.

Berechiiu la 19 Septembrie 1937.

Ioan Popovici

președintele consiliului parohial.

În coinșelegere cu

Mihai Cosma Protopop.